

M. Cybulska

"Uprawnienia chałupników do zaopatrzenia emerytalnego", "Praca i Zabezpieczenie Społeczne", Tadeusz Gleixner, 1964, nr 10 : [recenzja]

Palestra 9/1(85), 82

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Założenia polityki penitencjarnej w stosunku do obu grup są jednak odmienne. W stosunku do osób skazanych polegają one na osiągnięciu celów wynikających z funkcji kary. Natomiast w stosunku do tymczasowo aresztowanych, których pozbawienie wolności służy do przeciwdziałania uchylaniu się od sądu, polityka penitencjarna sprowadza się przeważnie do przeciwdziałania ich demoralizacji w warunkach stykania się z innymi więźniami.

Jest to bezsporny cel, który powinien być realizowany przez zakład karny, ale — zdaniem autora — nie jedyny. Praktyka wskazuje na to, że prawie 1/3 ogólnej liczby więźniów to osoby tymczasowo aresztowane, a ogromna większość z nich zostaje skazana. Zasada domniemania niewinności, która obowiązuje w stosunku do osób tymczasowo aresztowanych, nie powinna stać na przeszkodzie do zastosowania w stosunku do nich w tym okresie określonych zasad wychowawczych, zwłaszcza że okres ten z reguły bywa zaliczany na poczet orzeczonej kary. Objęcie osoby tymczasowo aresztowanej oddziaływaniem wychowawczym, np. nauką jakiegoś zawodu, jest zawsze pożądane niezależnie od stwierdzenia winy prawomocnym wyrokiem.

Czym jest ze swej istoty areszt tymczasowy?

Zasadniczą jego funkcją przewidzianą przez przepisy k.p.k. jest zabezpieczenie prawidłowego przebiegu procesu karnego. Obok tej funkcji jednak areszt tymczasowy spełnia w pewnym zakresie funkcję pozaprocesową, a mianowicie ogólnoprewencyjną, a czasem także funkcję prewencji szczególnej (np. gdy chodzi o zabezpieczenie przed popełnieniem przez osobę podejrzaną nowego przestępstwa). Nadmierne akcentowanie w pewnym okresie o specjalnym klimacie politycznym funkcji pozaprocesowych aresztu tymczasowego doprowadziło do zwichnięcia równowagi pomiędzy funkcją aresztu tymczasowego jako środka karnoprocesowego a jego zadaniami pozaprocesowymi, upodabniając okres zaaresztowania do pewnego rodzaju „prokuratorskiej” kary i zacierając różnice pomiędzy aresztem tymczasowym a karą pozbawienia wolności. Taka koncepcja nie daje się pogodzić z zasadą domniemania niewinności do czasu prawomocnego skazania i dlatego słusznie została poddana krytyce zarówno w nauce prawa karnego, jak i w dyskusji sejmowej, która miała miejsce w dniach 5—11.IX.1956 r.

Z przyjęcia prawidłowej koncepcji aresztu tymczasowego i uświadomienia sobie różnic, jakie dzieli go od kary pozbawienia wolności, należy wysnuć szereg wniosków i postulatów. Zdaniem autora prawo penitencjarne powinno przede wszystkim uregulować tryb postępowania w stosunku do tymczasowych aresztowanych, uwzględniając w szczególności zasadę domniemania niewinności, obowiązującą do chwili prawomocnego skazania. W konsekwencji postanowienie o tymczasowym aresztowaniu powinno być wykonywane w specjalnych zakładach penitencjarnych. Następnie, ze względu na to, że w dużym procencie wobec tymczasowo aresztowanych zapadają wyroki skazujące, należy już w okresie aresztu tymczasowego stosować środki wychowawcze polegające na: a) właściwej izolacji aresztowanego ze względu na dobro śledztwa, b) podjęciu z nim pracy wychowawczej dającej się pogodzić z jego szczególnym statusem prawnym, c) właściwej segregacji aresztowanych uniemożliwiającej poddanie tymczasowo aresztowanego negatywnym wpływom otoczenia współwięźniów, d) wykorzystaniu w stosunku do osób nieprawomocnie skazanych możliwości pracy reedukacyjnej, z zachowaniem jednak warunku dobrowolności. W literaturze prawniczej, w aktach ustawodawczych i w praktyce penitencjarnej należy termin „więzień śledczy” zastąpić — jak już zaznaczono wyżej — terminem „tymczasowo aresztowany”, a termin „więzień karny” terminem „skazany”.